

Na obisku pri graparjih

Idrijsko-Cerkljanska planinska pot v živo

Bližam se
najvišjemu cilju
ICPP.

Foto Vladimir Habjan

Stojim pred kočo na Hleviški planini. Jutro je, letošnji april. V načrtu imam večdnevno hojo po Idrijsko-Cerkljanski planinski poti (ICPP). Ne vem še, ali jo bom snel v celoti naenkrat ali pa bom prej odnehal in nadaljeval po posameznih etapah. Bomo videli.

Prejšnji večer so me dostavili v bližino koče, kjer sta me sprejeli prijazni oskrbnici. Pogovor je bil prav simpatičen, zato ker ju zaradi idrijskega *zavijanja* nisem skoraj nič razumel, pa tudi zato, ker smo vsi po malem že naglušni. Pogovor gluhih, sem jima rekel, pa smo se vsi smejali. Postregli sta mi z ruševim likerjem z ingverjem in ričetom, večer pa je minil v spremljanju Rogliča, ki je zmagal v kronometru na dirki po Baskiji. Punci sta me zapustili ob sedmih zvečer ter se odpravili v dolino in ostal sem sam. Spanje na skupnih ležiščih je bilo odlično, zajtrk z doma spečenim kruhom je bil že pripravljen, tudi kava v kafetjeri, ki sem jo na plinu le pogrel. Kaj bi si želel še več? Zelo lepo od osebja in Planinskega društva Idrija, da so mi omogočili tak komfort.

Huda statistika vezne poti

Že nekaj časa sem iskal možnosti, da bi se podal na kako vezno pot, s katerimi nisem imel prav nič izkušenj. Ob naključnem pogovoru z Anko mi je tako vneto govorila o Idrijsko-Cerkljanski poti, da je zamikala še mene. Pri Anici na Planinski založbi sem dobil zadnji izvod vodnika in dnevnika, ki sem ga v hipu prebral. Tako sem dobil osnovne podatke o poti. V tej knjižici je tudi bogat uvodni del, kjer piše vse o zgodovini poti in treh društev, ki zanjo skrbijo, geološki sestavi ozemlja, favni in flori, opisi pa so razdeljeni po

urah (ne po dnevih). Ni pa podatkov o dolžini poti, vsoti vzponov in sestopov, kar je za načrtovanje tur kar pomembno. Imel sem to srečo, da mi je Anka poslala delovno gradivo novega vodnika, kjer pa so vsi ti podatki bili. To sem si stiskal in to je bilo moje vodilo za pot. Po teh informacijah je etap devet, skupne hoje 73 ur in 195 kilometrov. Vseh žigov je 25. Imam se za zmerne hodca, nisem hudo hiter, ker niti nočem biti, nisem pa med najpočasnejšimi, moja prednost pa je vztrajnost, ki sem si jo pridobil v dolgih letih obiskovanja zahtevnih gora Alp. Torej se nimam česa bati. Pa bo res tako?

Igrivi gams v stenah nad Strugom

Opreme sem imel s seboj kar precej, izbrana je bila skrbno. Nahrbtnik je bil težji kot običajno. Zunaj je svetil mali krajec lune. Prste na nogah sem namazal s stikom proti žuljem, poskropil hlače proti klopm. Počakal sem, da se zdani. V dolini so svetile lučke. Gremo na pot! Prva etapa, ki sem si jo zadal, vodi od Hleviš do Javornika, po vodniku devet ur.

Ves prejšnji dan je deževalo, tako da je bil teren silno namočen. Po strmi travi sem hodil previdno. Imel sem nizke čevlje, s katerimi nimaš tako dobre opore, bo pa za ceste bolje, kot če bi hodil z gojzarji. Vsega pač ne moreš imeti. Ko sem sestopal, mi je po glavi odmevala pesem *Time to Say Goodbye*.

*Idiličen svet, ko se
spuščam k Idrijci.
Foto Vladimir Habjan*

Da gre 'zares', sem se spomnil šele po desetih minutah, ko sem se prvič ustavil. Mokrota na poti me je spomnila na plezanje v Lovski smeri v Loški steni, ko je bil prav vsak korak ali stop na meji padca. Povsem nepravilno izbran dan za plezanje v travnati steni, a kaj bi, na napakah se učimo. Na vzhodu v ozadju je bilo rdeče nebo. Kar srce mi je igralo, tako je bilo lepo. A treba je gledati pod noge, večkrat sem se zapeljal po blatu.

Ali mi gre za dosežek prehoditi pot ali za doživetje, sem se spraševal. Naj hitim ali naj uživam? Bolj drugo, se mi zdi. Nisem navajen začeti dol, običajno gre najprej navzgor. V blatu sem videl veliko sledi živali, kopit. Sestopal sem v meglo, a me na asfaltni cesti, kjer mi nerodno odložen nahrbtnik skoraj vrže deblo na noge, da sem komaj uspel odskočiti, le objame prvo sonce. Za travnatim robom sem presenetil ujedo, ki je stala na tleh, in ta se je pognala v meglo proti soncu. Kak neverjeten prizor! Iz bližnje

*Jutranje meglice
prvega dne;
v ozadju Govci
Foto Vladimir Habjan*

koče se kadi iz dimnika. Že v mladosti sem se dobro počutil v naravi, imel sem svoj bivač na Šišenskem hribu. Tu se počutim podobno, kot da bi bil tukaj še sam doma. Nasproti imam mogočen hrbet Govcev s Poldanovcem. Pogosto se ustavljam in opazujem ter poslušam, kolikor pač uspem zaslediti s svojimi ušesi. Pri samotni domačiji me je zvedavo gledala koza.

Svet je postajal bolj skalnat, travniki so obdelani in pokošeni. Le 30 metrov stran me je prehitel gams. Za robom sem ga spet videl, ko je stal na poti in me gledal. Ustavil sem se, nekaj časa se gledava, potem se je le umaknil. Igrivi gams, ni kaj. Pa radoveden tudi. Pokrajina je fantastična, redek gozd v skalnatem svetu. Na bližnjem razgledišču ni videti nič, ker – je v dolini megla. Lesene deske na mostu čez Idrijco so zelo spolzke. Na cesti ob vodi sem srečal prvega človeka po dveh in pol urah hoje. Na strmem pobočju sem stopil na leseno stopnico, ki pa je bila trhljena in se je zlomila, da sem skoraj padel vznok. V vodniku piše, da tukaj pazljivo, če je mokro. Kaj pa naj, počakam, da se posuši? Žal ne gre. Na sončnih travnikih sem le iz megle. Potem dolgo ni več poti, le še ceste, makadam in asfalt, pa psi, ki me oblagajo. S prevala pri Zadlogu se mi je odprl nov svet. Kaka lepa dežela! Le kdo tu hodi? Tile tereni so odlični tudi za kolo. Pri orientiranju mi pomaga mapy.cz, ki mi na zemljevidu pokaže, kje sem. Na prostranih travnikih me preseneti klic Anke, ki me pride razbremeniti. Ko pripelje, ji nekaj odvečne robe dam v avto in takoj sem lažji. Pa ravno maloprej sem razmišljal, kako sem povsem sam in brez spremljevalne ekipe ... Sploh ni tako slabo!

Po kolovozih in poteh sem dosegel Špičasti vrh z razmajanim lesenim stolpom, ki se v vetru čudno gunca. Tu *napopam* prvi žig v svoj novi dnevnik. Žigov ne zbiram že od rane mladosti, nikoli mi to početje ni bilo zanimivo. Bolj štejejo doživetja, spomini, fotografije,

sklenjena prijateljstva in še kaj. V sestopu je bilo tako mraz in pihal je leden veter, da sem moral obleči dolge gate. Pokrajina je ves čas prav simpatična, urejeni travniki, samotne domačije in počitniške hišice, le markacije so redke, da vmes tudi iščem. Z opisa, ki ga imam s seboj, ne morem vedno zadeti, na kaj se nanaša. Pri samotni domačiji mi je starejša ženica povedala, kam naj grem, in res sem spet našel markacije. Hiš je komaj kaj, tudi ena počitniška, kjer sem se hotel preobleči, a ko sem šel mimo, je zatulil alarm, da me je kar odneslo. Lahko da me je posnela tudi kamera ...

En kilometer po asfaltni cesti, kjer vodi ICPP, je silno moteč, saj me iz mirnih tihih koncev, kjer sem bil maloprej, težki kamioni spravljajo v obup. Na srečo se tega dela hitro rešim. Pot me spet povede navzgor v blaten opuščen svet. Podrto drevo ječi v močnem vetru in rojeva zanimive zvoke. Ves dan imam kapo in rokavice, ker je tako mrzlo. Oblaki so nizki, a dežja ni. S Čelkovega vrha (zanimivo ime) je lep razgled. Počasen sem in ko me izza vogala preseneti Anka, ki mi pride nasproti, hodiva do njenega prijetnega doma skoraj celo uro. Kako živijo tu ljudje, se sprašujem med hojo. Anka je posebna, njena hišica stoji ob SPP in včasih kakemu popotniku, tudi tujcem, kar ponudi prenočišče. Če ji plačajo, vse pokloni planinskemu društvu. Pri njej se dobro podprem, da niti ne zmorem vse ponudbe in utonem v sen.

Deževna pot ob Idrijci

Nimam izkušenj z veznimi potmi, veliko več pa s turami, pri katerih na nek vrh prideš v več dneh, tudi treh ali celo štirih, na tri- in širitisočake. Tule pa sem v sredogorju ali še nižje. Nisem kaj dosti pričakoval od hoje, a očitno je na ICPP veliko cest, tako makadamskih kot asfaltnih. Ni čisto po mojem okusu, a tako pač je. Nemogoče je povezati kraje in vrhove, če bi hotel hoditi le po poteh, ceste so žal nujne.

Aprila je vse še precej zimsko, hladno, a vidi se daleč, ker še ni vse zaraščeno. Anka je odpekotala nekam v dolino, jaz pa sem sam šel naprej. Jutro je hladno, mrzel veter brije. Z vrha Javornika vidim kraje, kamor se podajam. V daljavi je zasneženi Triglav. V gmajni se kregajo lisaste šoje. Po vrhovih so meglice, kaj se bo razvilo iz tega? Pomislil sem na tiste, ki zdaj ždijo v službah, na bližnje in prijatelje, ki ne vedo, kje se potikam. Z Javornika sem šel le še v dolino, kjer sem videl zelene travnike in bele ceste. Včasih sem gledal vse tisto v daljavi, vse, kar je bilo visoko, mnogo tega tik pred nosom pa spregledal. Seveda, kaj pa bo videla mladost? Zdaj vidim tudi detajle, malenkosti, ki so ravno tako lepe in zanimive. Od polžev in čebel naprej. Vse to ni daleč, prav pred nosom jih imamo običajno. V gozdu je veliko vlak, na veliko ga obdelujejo. Gozdarstvo se tepe z naravnim okoljem, oboje pa ne gre skupaj. Končno se je pokazalo sonce, prav tako nasmeh na bližnji markaciji. Nekdo od markacistov je bil hudomušen. Pravilno. Spet so se oglašali ptiči in se kregali. Na štoru piše 1000 m, a se še naprej spuščam. Vse polno je sledi kolesarjev.

Ceste, ceste ... zadaj pa Špičasti vrh, ki ni videti prav nič špičast.
Foto Vladimir Habjan

Mrzlo jutro na vrhu Javornika Foto Vladimir Habjan

Kolovoz, tipična idrijska pot Foto Vladimir Habjan

*Nikjer ni nikogar,
le srnjad se lovi po
travnikih; v ozadju
Bevkov vrh.*

Foto Vladimir Habjan

Do Črnega Vrha hodim dlje, kot je pisalo na tabli. Kolesar, ki pride nasproti, je bil prvi človek danes. Nič se ne ustavljam. Skozi zanimiv skalni usek sem prišel v vas Predgrize, kjer sem dolgo iskal pot, ki pa gre kar po makadamu. Mimo ribnika z otočkom, racami in maketo hišice ter mimo lovske preže sem stopil v območje medveda. V Idrijskem Logu mi je sprehajalec v lovski opremi spet pomagal pri orientaciji.

Temni oblaki na zahodu prinašajo dež. Malo sem čakal pod nadstreškom, a moram naprej. Pohodne hlače sem slekel, nad dolge gate sem si oblekel vetrne hlače, zgoraj pa jakno in šibam dalje. Izmenjujejo se kolovozi, poti in ceste. Tipično za ICPP. Najprej začne močan dež, nato sodra, a sem v gmajni in rahlo zaščiten. Kakor je neurje prišlo, je tudi odšlo. Pri domačiji Na Pevcu se spet lovim, spregledam oster ovinek levo navzdol, čas pa teče. Potem divjam dol, tako da pri delam kri pod nohtom na nogi. Spolzko je, a takega terena sem vajen in ga kar obvladam. Eden redkih delov, kjer sem hitrejši, kot piše v opisu.

Mimo Divjega jezera sem prišel na drugo stran doline. Pri zadnji hiši sem spet čakal, da nov naliv mine, a to se ni zgodilo, zato sem jo kar ubral v klanec. V gozdu sem presenetil sovo, ki je prestrašena poletela kar vodoravno. Za prevalom je počasi le prenehalo deževati, še vedno pa je rosilo. Pri eni od domačij je tulil pes v bajti, potem je prišel ven in šel za mano. Dokler se nisem obrnil in z nogo udaril ob tla, ni nehal, potem se je pobral, od koder je prišel. Naslednji domačin je bil prijaznejši. Svet je planotast in valovit, travniki,

Kje je tu sploh pot?

Foto Vladimir Habjan

Le kam se ti mudi?

Foto Vladimir Habjan

nekaj gmajne, redke domačije, sadovnjaki. Zemlja je tako vlažna, da so se mi palice udirale in sem jih na silo vlekel ven. Na tleh je ležalo belo perje, le še ostanki mačjega obroka. Končno se je le pokazalo sonce. Je tamle Blegoš v ozadju?

Noge so že trde, a treba je naprej. Po kolovozu sem obšel Jelični vrh. Sonce je počasi sušilo pot. Po telefonu sem rezerviral spanje v gostišču na Ledinskem Razpotju. Šel sem mimo vasi Dole vse do sosednje vasi Gore. Hecno poimenovanje, kajne? Ljudska domišljija nima meja. Na asfaltni cesti so se spet pojavili črni oblaki, padalo je, pa spet nehalo. Še dobro, da se ne more odločiti ... Pri domačiji me je ogovoril možakar, ki kar ni nehal govoriti, vse ga je zanimalo. Dal mi je tudi napotke za naprej, tudi to je povedal, naj takoj rečem za večerjo. Da mi ni bo treba čakati. V tem trenutku sem bil tako utrujen, kot bi bil na ledeniški turi, tako da mi je malo pavze dobro delo.

Domačini povsod nekaj delajo, ali pri hišah ali na njivah, traktorji in bagri vozijo, urejajo ceste, gradijo hiše, delajo v hlevih, sliši se žaganje, pripravljajo drva ... Zdaj sem že sam malce del teh krajev, ko sem se jim tako približal. Končno sem pri gostišču, kjer me res takoj postrežejo. Mimo je prišla Anka na kratek posvet, a kmalu je spet šla, vedno se ji nekam mudi. Jaz pa moram počivati.

Ptičji koncert na Gradišču

Končno je lep dan pred mano. Začel sem strmo po asfaltu mimo domačije, kjer sta bila spuščena dva velika napadalna psa. To je na poti najbolj zoprno. Rinila sta vame, da sem ju odganjal s palicami, ko se je le pojavil gospodar in tulil nanju, meni pa je rekel, da sta zoprna. Res sta bila. Potem sta se le spokala k njemu. Na prečni cesti sem se v hiški za pesek preoblekel, ker me je zebljo. Na drugi strani doline se je odkril Jelenk, kamor moram še priti. Razgledi so vedno obširnejši. Šel sem mimo hiše, kjer sta bila domačin in poškodovan pes, ki začuda ni tulil name. Možakar je bil bolj tihe sorte in je opazoval psa, mene pa je pozdravil le mimogrede. Na travnikih nad vasico se je pasel mlad srnjak. Nekaj časa sva stala in se gledala, potem je odsakkljal v gozd. Imam totalen mir, nikjer

ni nikogar, le ptiči žvrgolijo in ustvarjajo ptičji koncert. Prejšnjo noč je ves čas skovikala sova.

Obšel sem Gradišče. Na drugi strani se je na travnikih pasla srna, ko me je videla, se je umaknila v gmajno. Tudi živali so tako kot ljudje rade na prostem, ne le v gmajni. V daljavi sem videl Kobariski Stol, Matajur in zasneženi Kanin. Iz doline po poti je prišel možakar in povedal, kje je lepo razgledišče in da je veliko gamsov tukaj. Naprej je svet naravnost čudovit. Čez travnike, dolinice in skozi gozd sem stopil na novo razgledišče. Vse je zeleno, polno je šmarnic. Trije mladi jeleni so se podili po travnikih in se lovili. Kar ostal bi tukaj ... Kakšni krasni kraji!

Za robom pod travniki je hiša z žigom. Dva možakarja sta žagala drva, njun mladi pes pa je skakljal okoli mene in nikakor ni hotel stran. Odganjal sem ga, onadva sta ga klicala Astra, pa ni ubogal. Pohitel sem, da bi mu ušel, a je šel kar za mano. Ko je od daleč pritekel gospodar, sem se ustavil in se opravičil, a je rekel, da ga imajo le en teden in da so to začetniške težave. Pred vasjo Jazne je bila ženska z lajajočim psom. Tako majhen pa tako glasen, ji pravim, pa je odvrnila, da tak mora biti. Možakar v vasi je v samokolnici vozil drva. Povedal je, da je veliko hodil po Kamniških Alpah, dokler mu niso zamenjali kolena in kolka. Pri hiši nekaj nižje sta mi domačina ponudila bezgov sok. Ceste so strme, onadva pa prisegata na suzukija, imata kar dva in še starega dizla, za katerega je mož rekel, da je najboljši za te kraje. Povedal je tudi, da ne bi zamenjal za mesto za noben denar. Zgovorna sta bila.

Pot naprej je slabše uhojena, veliko je podrtega drevja, pa spet veliko divjadi, celo tik nad cesto v dolini. Na drugi strani sem zagrizel strmo v breg po asfaltu, makadamu in kolovozih mimo več domačij. Čez kolovoz je stekla črna veverica. Ko sem v gmajni prečil strmo

pobočje, je za mano glasno zašumelo in sunkovito sem se obrnil. Deset metrov za mano je pridivjal gamso od zgoraj čez pot in izginil v spodnji gošči. Če bi bil par sekund počasnejši, bi me tako nabil, da bi letel 50 metrov po pobočju ... Dvomim, da ne bi ostal brez poškodb.

Čez samotne Masore vodi stezica navzdol, nižje sem hodil po asfaltni cesti vse do glavne ceste. Vmes sta se v ozadju kazala Porezen in Kojca ter vasica Jagršče, kamor moram še priti. Možakar ob hiši bo podrł trhljeno drevo, a ne danes, ker preveč piha in bi ga lahko zaneslo na hišo. Na mostu čez Idrijco se je ob meni ustavil možakar v avtu in vprašal, če grem v Cerčno, da bi me peljal. Ne, hvala, zelo prijazno od vas, a zaključim pri Želincu. Danes bom etape zaključil, nadaljujem drugič. Razlog? Ma, ni važno. Mogoče sem se samo naveličal cest.

Povzetek treh dni je kombinacija navdušenja in presenečenja. Kraji so res čudoviti, izreden mir je na teh travnikih, goličavah in v gmajnah, kjer še živali uživajo. Ljudje so prijazni. Res je preveč cest, a ... Kar me je šokiralo, pa so dolge etape, ki jih kar ni konca. Krempo se moraš potruditi, da si do večera na dnevnem cilju. Iskanje poti tudi jemlje nekaj časa, pogosto sem se lovil. Z ljudmi se pa tudi moraš pogovoriti, to pa spet vzame čas. Kakor koli, ni slabo, dober trening, če ne kaj drugega. Pa raje kaj drugega.

Hudournik in Jelenk

Še smo aprila. Eno dolgo etapo, ki ima kar devet ur, sem skrajšal z delnim 'vzponom' na Hudournik. S tisoč metrov višine Vojskega sestopam po cestah. Spet je mrzlo, imam zimske hlače in puhico. Po kotanjah je še sneg. Spet je lepa pokrajina, valovita, razgledi so bogati, v daljavi so beli vrhovi. Pri dveh

Razgled s Hudournika na Julijce; dan je turoben.

Foto Vladimir Habjan

Travniki na vrhu
Jelenka
Foto Vladimir Habjan

domaćijah na samem me je možakar v zeleni delovni obleki spraševal, od kod sem in kam grem, pa koliko kilometrov naredim na dan. Čez vlake in prostrane travnike sem stopil na razgleden vrh, ki je na sever strmo odsekan. Vidi se vse do Kanina, zasnežene bohinjske gore, Porezen, Blegoš ...

V sestopu sem šel strmo do ceste in skozi dolgo gmajno do samotne domačije. Izmenjujejo se bolj odprti in razgledni tereni, pa gmajna, kjer ne vidiš nič. Pa gor in dol ves čas. Med hišami sem se kar lovil, vmes sem se tudi vračal. V zeleni dolinici me je zavedel srnjak, da sem spet zgrešil. Končno se je naredil lep dan, sončen, prej je bila visoka oblačnost, le mrzlo je še vedno. Ko na razpotju markacije ICPP zavijejo desno, sem šel mimo tekaškega in smučarskega centra nazaj do Vojskega. Žig sem iskal pol ure, pa je bil tik pred nosom ... Neroda nerodna.

Čez dva dni sem na poti na Jelenk iz Kanomlje. To je dolinica, stisnjena med zelenimi strmimi pobočji. Precej drugače je kot pred dnevi, bolj zeleno in precej bolj toplo, sončno. Mimo domačije sem zagrizel v strm breg na senožeti do domačije Žirovček, kjer me je možakar povabil na pijačo, a sem se izmotal, da se bom oglasil na povratku. Drevje že cveti, lepo ga je videti. Pot naprej je pestra, nekaj po cestah, pa poteh, tudi navzdol, nikjer pa ni nikogar. Po daljšem vzponu sem na asfaltni cesti na vršni planoti. Poskušal sem skrajšati pot do Jelenka, pa sem *zabluzil* v tako gosto rastje, da sem se komaj rešil. Če bi šel po cesti, bi bil že davno na vrhu. Ta ni prav nič razgleden, razgledišče je deset minut stran. Tja se mi pa ne da ... (ker sem tam že bil). Sestopil sem čez travnike in gmajno, prečkal cesto in nižje kamnit plaz, kjer sem spet zgrešil markacije in se dvakrat vrnil, da bi ja vedel, kje gre original, ne pa nekaj *kvazi* izvedba prehoda – čeprav tudi ta pride tja, kamor hočem. Pot vodi po vlaki, ki so jo zgradili

leta 2014 ob požledu. Mimo počitniške hišice, kjer piše "Ta najblj dobra voda", sestopim do ceste. Na poti do Žirovčka so prišle nasproti tri sprehajalke, ena me nekam čudno gleda. Pri prej omenjeni domačiji potrkam, saj me je sem napotila njegova žena, ki sem jo predtem srečal na cesti in možakar je postregel vse mogoče in govoril tako dolgo, da so se vrnila tri dekleta. Končno sem izvedel, da je to Veronikin oče, ki dela na Valu 202, in s katero sem bil ne dolgo nazaj na novinarski konferenci Planinske zveze na terenu. Njen stric je nekdanji minister Ivan Svetlik, moj nekdanji profesor. Majhen svet tale Slovenija, a ne? Katere teme smo obdelali, se ne spomnim najbolje, ker je bila postrežba tako temeljita ... V dolino me je z avtom odpeljala Veronikina sestra.

Utrgana naramnica nahrbtnika na Lajšah

Minilo je kar precej časa, da sem se spet lotil ICPP. Avgust je. Načrtujem tri etape, torej tri dni potikanja po odročnih krajih. Zjutraj sem na Želinu ob cesti Cerkno–Tolmin/Idrija, blizu križišča. Ne vem, kje bi pustil avto, zato sem pozvonil pri hiši. Starejši možakar mi je dodelil mesto in hvaležno sem ga sprejel. Kam gor, se sprašujem? Markacij ni, pa se kar poženem v breg in jih tudi najdem. Dan je soparen, da sem v hipu moker. V dolini mukajo krave in pojejo petelini, pestro je. Pot vodi čez travnike v gmajno, ki je silno zaraščena, prekinja jo še podrto drevje. Asfaltna cesta me je pripeljala blizu cerkve sv. Pavla. Počasi se dvigam, razgledi se odpirajo. Pri domačiji mi je ženska v "spalni opravi" povedala, kam gre pot naprej. Zahvalil sem se ji, ona pa odvrne 'Malenkost' in izgine v notranjosti. Listje pada, jabolka letijo po strmih travah, očitno prihaja jesen. V sadovnjaku pihlja, lažje se diha.

83 let star možakar mi je razlagal o teh krajih, ljudeh in domačijah. Vsi se selijo v doline, počasi ne bo več nikogar v teh bregih. Leta 1961–62 so do domačije naredili cesto, trije so delali kar 800 ur. Bager je prišel od daleč, saj jih tukaj ni bilo. Vodo so napeljali dva kilometra daleč. Jelenjad je odgnala srnjad, pravi.

Svet naprej je spet silno zaraščen, težko bi se gibal brez poti. Vmes se odpirajo razgledi na Masore, Kojco in Porezen, ki je v meglicah. Naravna znamenitost Zaganjalka je zanimiva. Okoli naslednje domačije se lovim, da je že kar smešno. Mladine in tudi starejših pri hiši je veliko, nihče pa mi ne pove, kam gre markirana pot, pa gledajo me kot sedmo čudo. Pot res zavije ostro levo, nato pa takoj ostro desno, zato se nisem takoj znašel. Na travnikih vse gomazi od žuželk, pa pravijo, da izginjajo, ne vem, no ... Na vetrovnem sedlu igrive vrane lovijo veter. Na Bevkov vrh sem stopil mimo domačije, kjer sem zaman iskal vodo. Na vrhu je steber novega daljnovoda, žic je ogromno. Nujno ali nenujno, grdo je videti. Tu mi oživijo spomini. Kot mulc sem bil leta 1968 na Sivki in Bevkovem vrhu z očetom. Tako sem se najedel gozdnih jagod in borovnic, da jagod potem več desetletij nisem mogel jesti ... Borovnice pa ja. Ko sem se vračal mimo iste domačije, mi je možakar prijazno pokazal pipo in kar nekaj časa sem bil tam.

Na asfaltni cesti mi je nasproti prišel fantič okoli 14 let. Sam hodi po SPP, danes je začel pri Bolnišnici Franja, gre pa naprej do Idrije. Tako je prav, to je prava mladina! Na poti proti vrhu Lajš mi je nenadoma zanihal nahrbtnik. Ajej, kaj pa je to? Strgana naramnica! Revež, koliko teže je moral prenesti ... Na srečo je ob spodnjem robu zelen trak, za katerega sploh ne vem, čemu služi, a sem ga z naramnico z ambulantnim vozlom zvezal nanj in zadeva je delovala. Alpinizem mi je dal veliko mero improvizacije, yes!

Vrh Lajš se dviga sredi gmajne. Do Kladja me je mučil makadam in asfalt, tam pa sem si postregel na javni pipi. Na poti do vrha Škofje sem srečal Francoza, ki je hodil po Via Alpina. Začel je lani, letos je nadaljeval iz Nemčije, končal bo v Trstu čez osem dni. Ima podobne izkušnje, kot jih imam sam, ljudje se izseljujejo v doline, po severni verigi Karnijcev pa je preveč ljudi. Zabaven je. Prijazno sva se poslovila. Pot na Škofje je travnata. Na vrhu je žganjemat. Da prideš na vrh in si postrežeš z žganjem, da si si vrh zaslužil ... Ogledal sem si skoraj celotno današnjo etapo, tak razgled je. Na travnikih je sedel par na kamp stolčkah. Vprašal sem ju, če čakata jelene, pa sta se nasmehnila. Ne, le uživata v naravi. Tudi to je prav.

Sestop je kar zapleten, saj nihče več ne hodi po direktni poti v Cerčno. Vprašal sem pet deklet, kje gre pot, pa niso imele pojma, pot pa gre le pet metrov zraven. Ne glede na to sem le uspel priti do Cerknega. V vodniku piše, da je žig v baru Albinca, a o tem natakara ne ve nič, potem ga le najde v enem od predalov. Torej to pomeni, da nihče ne vpraša za žig? Lastnik Gačnika me je prišel iskat kar tja in me odpejljal v gostišče, vmes je na cesti pobral še možakarja,

Tipičen graparski svet: samotne domačije sredi zaraščene divjine

Foto Vladimir Habjan

Sredi ničesar je naravni spomenik.

Foto Vladimir Habjan

Nemi spomeniki na Bevkovem vrhu

Foto Vladimir Habjan

Smerokazi pred
bolnico Franjo
Foto Vladimir Habjan

ki je pri njem sedel še dolgo v noč. Najedel sem se in napil tudi sam, lastnik mi je pripravil še malico za jutri. Kakšna prijaznost! Še kavo mi je skuhal, spil bom pa mrzlo, je dodal. Ja, seveda, brez težav, z užitkom, tudi če je mrzla.

Due etapi z najvišjo višinsko razliko navzgor in navzdol

Ob 6.15 sem že na poti, saj me je čakala dolga in naporna etapa. Spet je bilo zelo soparno. Na srečo je bilo oblačno. V vasici Labinje je žig, možakar pa je povedal, da je bil letos pri njem le en sam mlad fant. Prečno in po grdi vlaki sem šel mimo vasi Poljane ter po lepih travnikih prišel do Novakov. Domačinko sem vprašal, kje bi dobil kavo, pa mi jo je skuhal kar sama. Povedala je, da se z mozem rada vozita z električnim kolesom in vedno spijeta zjutraj kavo. Ne preseneča me prijaznost tukajšnjih ljudi. Na deželi se ljudje pozdravljamo med seboj, v mestu nikoli.

Makadama naprej ne zmanjka. Možakar pri hiši s senčnikom z napisom Laško pivo me je ustavil. Pravim mu: 'Veliko točeno, prosim', a reče, da tega

Zaviti kolovozi, ki
vodijo proti Poreznu.
Foto Vladimir Habjan

nimajo, imajo pa orehovec, pivo 0,0 ali jabolčnik. Izberem slednjega. Še en *ta prijazen*. Časovnice so zmedene, na tabli Robidnica je pisalo dve uri, v vodniku je za isti cilj ura in pol, moji časi pa so čisto tretji. Tega ne jemljem več resno.

Spet tolčem asfalt, avtov, da bi štopal, pa nobenih. Smučišče Črni Vrh je en sam obup. Nikjer nikogar. Poleti je na Krvavcu vse polno ljudi, za vse je poskrbljeno, tudi za otroke, adrenalinski park, gostišča, urejeno parkirišče ... Tu pa ničesar, niti žive duše.

Porezen je še daleč, ne smem se obirati. V Davči mi je ustavila ženska z golfom, a me ni hotela peljati, ker je škoda avta ... Poslal sem sms nekdanjemu sodelavcu iz službe, ki je tu doma, in takoj je odgovoril. Nasproti sta prišli dve dekleti, ena me je vprašala, če sva skupaj hodila na salso. Žal ne. A se pozna od kod drugod, kličem za njo, pa noče nič več slišati zame. Salsa, to je ena posebna plesna subkultura. Žal nisem del nje. Zadnji del etape je končno pravi planinski, a se neskončno vleče. Na Cimprovi sem že blizu vrha. Tu sem nekoč turno smučal in totalno zabredel v južnem snegu v eni strmi grapi. Komaj sem se izvlekel.

Ob petih sem na koči. Zadnji del je bil prava optična prevara, zdi se ti, da si blizu, pa nisi. Osebeje je prijazno. Spil sem košutnik, kuharica pa mi je naknadno prinesla še smrekovec. Dežurajo le domači ljudje, vsak en teden. Z gorskim tekačem sem razpredal o vzrokih za hojo v hribe, kjer pa zame tek ni prav visoko na lestvici. Še posebej, če greš tristo krat na isti cilj. A smo pač različni, ponavlja oskrbnik, ki je skušal miriti nastajajočo napetost. Tekač je povedal, da je šel nekdo 365-krat na Triglav. Kaj pa ob slabem vremenu, sem ga vprašal. Ja, čaka na Kredarici, dokler se vreme ne *zrihta*, potem pa gre dvanajstkrat gor in dol. Ja, če to ni najmanj čudno? Zame je rekreacija smiselna, dokler koristi telesu. Pretirana je za telo škodljiva. Naj si preberejo knjigo *Naravno gibanje* (UMco, 2021). Celo stuširam se in grem zgodaj spat.

Za zajtrk so jajca s slanino in kava. Poslovil sem se od prijaznih ljudi. Mrčasto je, na vrhu piha. S poti sem

prišel na kolovoz, od tam na cesto. Nasproti sta prišla dva dvanajstletna fantiča, ki sta spala na vrhu Kojce. Gresta na Porezen, potem v Novake, od koder sta doma. To je prava vzgoja! To je mladina! Sama, samostojna hribovca. Ne pa poležavanje doma s telefonom v roki. Dedek in babica sta peljala tri vnukinje na izlet do planine Otavnik. V vasi Zakojca sem si v kmečkem turizmu Flander vzel prosto uro in se sprehodil še do Bevkove domačije, a to pomeni, da sem šel 600 metrov navkreber točno ob dvanajstih, ko je najbolj vroče ... ne najbolj pametno.

Severna pot na Kojco je ena najgrših, po katerih sem kdaj koli hodil, strma, spolzka in neuhojena. A vrh je naravnost izreden. V lesenem bivaku sem našel hladen union (tu se pa res ne bom pritoževal nad znamko ...), ki je naravnost sedel. V lonček sem zmetal ves drobiž, kar sem ga imel. Prečna pot v sestopu je naporna za noge z nizkimi čevlji. Našel sem izredno lepo rjavo-belo pero ene od ujed in še celo vrsto črnih. Očitno tu veliko letijo, najbrž je preprih. Sestop, ki je najdaljši na celotni poti, se res vleče, a svet in senožeti okoli vrha Rodne so naravnost čudovite in to odtehta vse napore. Do avta sem hodil še dva kilometra po cesti, kjer so avtomobili mimo mene leteli kot *metki* iz puške. Lepi trije dnevi, naporni, brez vsake oskrbe med potjo, da moraš imeti vse s seboj, a spet neznani skrivnostni konci. Še to: improvizacija naramnice je zdržala tri dni!

Presenetljivi novi podatki

September je in končati moram 'sago' ICPP. Moram priznati, da tale vezna pot ni kar tako. Prav nasprotno, silno zahtevna je in čestitam vsakemu, ki mu jo uspe izvesti v devetih dneh, kolikor etap so predvideli organizatorji. Do septembra sem imel na voljo podatke, ki mi jih je posredovala Anka, v začetku meseca pa mi je poslala nove, ki so povzeti na osnovi maPZS. Razlike so naravnost precejšnje! Že seštevek ur kaže skoraj 20 ur razlike (73–91), da ne govorim o višinskih razlikah in časih. Najdaljša etapa je Ledinsko Razpotje–Želin, čez 30 km in kar 12 ur. Najvišja višinska razlika je etapa na Porezen – kar 1919 metrov. Najdaljši sestop je s Porezna v Reko – kar 2335 metrov. V starem vodniku ima ta etapa sedem ur, po novem enajst ur in 35 minut. Ni čudno torej, da sem tudi sam hodil skoraj toliko. ICPP bi mirno lahko podaljšal na deset, enajst ali dvanajst dni.

Pa vse to ni edini problem. Težava je, ker povsod ni toliko možnosti prenočevanja, da bi lahko izvedel krajše etape. Če se lotiš celotne poti v enem kosu, imaš kar precej težji nahrbtnik in se časovnica zgotovo podaljša. Kot pravi Anka, logistična priprava in načrtovanje sta že pol ture. Skratka, ICPP je zahteven zalogaj in je velik test svojih sposobnosti. Tudi če je ne izvedeš v enem kosu, je celotna prehojena pot dovolj velika nagrada za napore in namenjeni čas. Pa ne le to, nagrajeni bomo z bogatimi razgledi, odročno divjino in prijaznimi ljudmi.

Jutro na planini Otavnik Foto Vladimir Habjan

Na vrhu Kojce Foto Vladimir Habjan

Mlada Idrijca Foto Vladimir Habjan

Značilen idrijsko-cerkljanski teren Foto Vladimir Habjan

Razgledi s poti do vasice Zakojca

Foto Vladimir Habjan

Zadnji dve

Zadnji dve etapi sta logistično zapleteni in sem ju kombiniral s kolesi. Zjutraj sem na Hlevišah pustil kolo, začel pa v Kanomlji. S ceste sem zavil na pot in srečal Šturmovca, domačina, kjer je prvi žig. Zgovoren je. Veliko sta hodila z ženo, poleti po Kamniških, pozimi po dolenskih gričih, pa tudi po visokih Alpah. Požled leta 2014 je naredil veliko škode v teh krajih. Devetnajst dni so bili brez elektrike, že takrat je imel lastni agregat. Rekel je, da ni prave turistične ponudbe. Obut v visoke gojzarje bo naredil eno krožno turo okoli domačije. Razloži mi pot naprej. Na Hleviša sta hodila z ženo na žlikrofe in nazaj, je povedal. Žena mi je pri hiši pokazala staro stavbo, ki je spomeniško zavarovana. Ni več veliko snega zadnja leta, pravi, pred leti pa je bila vedno visoka snežna odeja.

Do Vojskega, ki je najvišji cilj dneva, je strm vzpon. Zemlja je povsem presušena, le redki potočki tečejo. Zadnji del steze je pokošen. Od cerkve sem šel četrte ure po cesti, dvakrat mi niso ustavili. Kje je tako opevana prijaznost domačinov? Nato sem sestopil v Mrzlo rupo, kar me je presenetilo, ker sem premalo podrobno pogledal karto. Nasproti je zid strmih Govcev. Na križišču cest sem zgrešil in sem ob pol ure, pa še očala sem pozabil na tleh, da sem moral dvakrat nazaj. Dva tuja motorista bi jih lahko povozila, a sem imel srečo, ostala so cela. Pot naprej je tako zaraščena, da ji komaj uspem slediti. Ob mladi Idrijci je najlepši del etape, svet je zelo divji, čisto po mojem okusu. V stranskem potočku sem si natočil vodo. Mimo klavž in obvoza ceste, kjer je odlom, sem prišel do domačije Tratnik. Noge so bolele od hoje po cesti.

Etapa	Čas (h)	Dolžina (km)	Višinska razlika (m)	
			Vzpon	Sestop
1. Reka–Šebrelje–Jagršče–Krnice–Jelenk	8,35	18,53	1300	429
2. Jelenk–Kanomlja–Vojsko	6,25	13,17	783	822
3. Vojsko–Hudournik–Mrzla rupa–Idrijca–Tratnik–Hleviša	10,20	26,17	865	1118
4. Hleviša–Strug Zadlog–Špičasti vrh–Čelkov vrh–Javornik	11,10	23,48	1436	1010
5. Javornik–Črni Vrh–Koševnik–Podroteja – Govekarjev (Zagodov) vrh–Gore–Ledinsko Razpotje	12,00	30,23	865	1399
6. Ledinsko Razpotje–Jazne–Travnik–Masore–Želin	8,30	20,47	806	1264
7. Želin–Bevkov vrh–Kladje–Škofje–Cerkno	10,25	22,44	1215	1142
8. Cerkno–Labinje–Partizanska bolnica Franja–Robidensko brdo–Črni Vrh–Porezen	11,05	24,15	1919	612
9. Porezen–Vrh Ravni–Zakojca–Kojca–Reka	11,35	23,87	942	2335

Prijazen domačin Bojan mi je ponudil vodo, mladina pa je skuhala kavo. Kar dolgo sem počival, da sem prišel k sebi. Doma sem pozabil vse energetske ploščice in gele, zato ni prave moči. Tratnik je bil zgovoren. Tudi tu je žled naredil veliko škode. Sam je ves čas na kmetiji, ni bil v službi, saj je tu 365 dni na *šiltnu*. Včasih so delali vse na roke. Nekdaj so hodili dve uri in pol do Idrije, pa še *ta stari* so jim naložili vse živo v nahrbtnike, da so prinesli gor. Tu živi tudi nečak, ki ne mara živeti v betonu. V službo hodi v dolino. Če se kdo pripelje z avtom do domačije, mu ne da žiga, pravi. Naj se raje potruji peš. Kolesar Jan Tratnik je njegov daljni sorodnik.

Z grmenjem v ozadju nadaljujem čez hribovit svet gor in dol vse do Hleviš. Tam me oskrbnica spozna in se nasmejemo. Žlikrofi z golažem sedejo na pravo mesto, nato pa se poženem s kolesom v dolino in nazaj v Kanomljo. Do avta je dobrih 17 kilometrov.

Prva etapa iz vodnika je moja zadnja. Kolo sem pustil pri prijaznem kmetu v Idrijskih Krnicah pod Jelenkom. Vožnja po ozki cesti iz Idrije proti Tolminu, kjer vsi naravnost divjajo, me navdaja z grozo, če bi jo moral prekolesariti. Na kolesu sem pozabil pustiti kolesarsko čelado, pa jo moram vso pot nositi na hrbtu. V zgodnjem jutru me takoj nad zadnjo domačijo pozdravijo igrive srne. Ko je konec pokošenih travnikov, mi trave sežejo do obraza. Pot do sv. Ivana je prav zanimiva, vodi skozi skalnat svet, kjer je pot ograjena z žičnato ograjo. V Šebreljah se ustavim pri stari mami naše *ta mlade*, kjer dobim ustrezne napotke za na pot, malico in še *kofe*. Babica je sestra župnika in misleca Otmarja Černilogarja, ki je izhajal ravno s te domačije. Opozorilo babice, da se tod okoli kladi medved, me straši pri sestopu v temačno sotesko potoka Sevnica, kjer prav zaudarja po divjačini. Z razgledne vasice Jagršče, kjer si *napopam* zadnji žig (!), si ogledujem okolico, kje vse sem že hodil. Pokliče me Tone Sazonov - Tonač, ki je veliko sodeloval s Černilogarjem. Naključij ni ...

Do kolesa nabijam ceste in redke bližnjice. Vmes me pri počitniški hišici ustavi zgovorni Šiškar in ponudi *štamperle* domačih zelišč. Kmetu sem se zahvalil za ga-ražiranje in se odpeljal v dolino. Sestop po glavni cesti odpade, saj sem odkril navdušujočo bližnjico – ravno tam, kjer sem hodil. Z Jagršč v dolino me je naravnost odneslo, tako je strmo. Vmes sem razmišljal, da je prav-zaprav ta trenutek končanja te dolge vezne poti lahko tudi malce slovesen ...

Epilog

Po ICPP sem se klatil od aprila do septembra, torej čez tri letne čase. Čeprav sem prehodil velik del Alp, tudi Zahodnih, in tako videl veliko gorskega sveta, sem na tem malem območju spoznal nove lepote naše male dežele, ki so mi bile do zdaj skrite. In to navdušuje. Vse slabo seveda pozabiš, ostane samo tisto, kar najbolj šteje. In to je najlepše. Nisem še za staro šaro! Dobro sem se nahodil. Malce pa tudi *nakolesaril* ... 📍

Proti vasici Jagršče

Foto Vladimir Habjan

Idrijsko-Cerkljanska planinska pot

Skupen čas hoje: 90,05 h

Skupna dolžina: 202,50 km

Koče: Koča na Hleviški planini, 815 m, mobilni telefon +386 51 644 405, e-pošta kocahlevise1955@gmail.com.

Pirnatova koča na Javorniku, 1157 m, mobilni telefon +386 70 722 174, +386 41 403 224 (oskrbnik koče), +386 41 288 035 (predsednik PD), e-pošta sajevic.anica@gmail.com.

Koča na Poreznu, 1585 m, telefon +386 5 9944 759, mobilni telefon +386 41 221 795, e-pošta pdcerkno@pzs.si.

Vodnik: Idrijsko-Cerkljanska planinska pot, vodnik in popotni dnevnik, PD Idrija, PD Cerklje, PD Javornik Črni Vrh, 2024.

Zemljevidi: Škofjeloško, Cerkljansko in Idrijsko hribovje, PZS, 1: 50.000.

Škofjeloško, Idrijsko in Cerkljansko hribovje, Kartografija, 1: 40.000.

Ratitovec in okolica, PZS, 1: 25.000 (delno).